

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงาน
ตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการ
ด้านการสอบบัญชี

(สำนักงานขนาดกลางและขนาดเล็กนอกตลาดทุนและผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานคนเดียว)

Personal and Organization Factors Affecting the Effectiveness of
the Standard on Quality Control in Audit Firm

(Medium and Small Audit Firms Outside the Capital Market and the Auditors Working Alone)

¹วรพจน์ จงจิตต์, ²พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และ ³ณัฐภััสสร ธนาบวรพาณิชัย

¹Worapoj Jongjit, ²Pisamai Jarujittipan and ³Nutpatsorn Tanaborworpanid

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต

North Bangkok University Rangsit Campus, Thailand

E-mail: ¹worapoj.jon@northbkk.ac.th ²pisamai.ja@northbkk.ac.th, ³nutpatsorn.ta@northbkk.ac.th

Received April 15, 2023; Revised June 26, 2023; Accepted July 15, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี และ 2) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี 3) เพื่อเสนอผลการวิจัยต่อสภาวิชาชีพบัญชี ในการเตรียมความพร้อมในการใช้มาตรฐานการบริหารคุณภาพใหม่ ทั้ง 2 ฉบับ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี จำนวนทั้งสิ้น 143 ราย และใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา การวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยค่าความแปรปรวน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเพียงด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องด้านเดียวเท่านั้น ที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีมีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษา และอายุ ในขณะที่การทดสอบประสิทธิภาพพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในทุกด้านในทิศทางเดียวกัน รายได้ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านความรับผิดชอบของผู้นำในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า การปฏิบัติงาน และการติดตามผลในทิศทางตรงกันข้าม

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ; สำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี

Abstract

This article aimed to (1) study the effectiveness of the standard on quality control in audit firms; (2) study personal and organizational factors affecting the effectiveness of the standard on quality control in audit firms; and (3) present the research results to the Federation of Accounting Professions in preparation for the implementation of the two new quality management standards. The samples consisted of 143 certified public accountants who registered with the Federation of Accounting Professions. The questionnaire was used as a research tool. The analysis included descriptive statistics, one-way ANOVA, and multiple regression analysis. The research results were found as follows:

1. The overall performance of the standard on quality control was moderate. Only one aspect of ethics had a high level.

2. The effectiveness differed according to level of education and age. While the influence test found that knowledge and understanding of the standard on quality control affected positively all dimensions of effectiveness, The revenue had a positive impact on leadership. Conversely, the experience negatively affected ethics, customer relationships, operations, and monitoring.

Keywords: Effectiveness; The Standard on Quality Control; Audit Firm

บทนำ

จากวิกฤตการณ์ในคดีเอนรอน (Enron) เมื่อปี พ.ศ. 2545 ทำให้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ คือ อาร์เทอร์ แอนเดอร์เซน (Arthur Andersen) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตการสอบบัญชีไป (ลงทุนแมน, 2560) และรวมถึงกรณีของเวิลด์คอม (WorldCom) ซึ่งเป็นบริษัทสื่อสารักษ์ใหญ่ของสหรัฐอเมริกา แจ้งล้มละลาย สร้างสถิติการล้มละลายที่มีมูลค่ามหาศาลที่สุดในแวดวงธุรกิจอเมริกัน (ภาพร เอกอรรถพร, 2553) กรณีอื้อฉาวของเอนรอนและเวิลด์คอมที่เกิดจากการตกแต่งบัญชีนั้น ทำให้มีการตั้งคำถามต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลว่า เหตุใดงบการเงินของบริษัทที่ล้มละลายหรือปิดกิจการนี้ จึงไม่มีข้อบ่งชี้หรือได้สะท้อนสิ่งผิดปกติอะไรให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งได้แสดงความเห็นต่องบการเงินแบบไม่มีเงื่อนไข ทำให้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในผลงานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2548 คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board: IASB) ได้ร่วมกับสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants: IFAC) มีแนวคิดว่านอกจากจะควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในแต่ละงานแล้ว ควรมองถึงสำนักงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ที่จะต้องมีการควบคุมคุณภาพด้วยเช่นกัน ดังนั้น IFAC จึงได้ออกมาตรฐาน International Standard on Quality Control 1 เพื่อควบคุมคุณภาพสำนักงานสอบบัญชีด้วยดังกล่าว

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ออกมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 (Thai Standards on Quality Control No.1) เรื่องการควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ สอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่น ตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง หรือเรียกสั้นๆ ว่า TSQC1 เป็นฉบับแรก ซึ่งออกตามมาตรฐาน International Standard on Quality Control 1 ของ IFAC โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มคุณภาพงานสอบบัญชี ทำให้ผู้สอบบัญชีต้องกำหนดมาตรการหรือแนวปฏิบัติ เพื่อให้ความมั่นใจว่างานสอบบัญชีเป็นไปตามข้อกำหนดทางจรรยาบรรณและมาตรฐานทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ลดความเสี่ยงในการเกิดข้อผิดพลาดจากการตรวจสอบ มาตรฐานการควบคุมคุณภาพฉบับนี้บังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557) และเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2563 International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) ได้เผยแพร่มาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งมี 2 ฉบับ ที่สำคัญได้แก่ ISQM1 การบริหารคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ การสอบทานงบการเงิน หรืองานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง และ ISQM2 การสอบทานคุณภาพงาน ซึ่งมีผลบังคับใช้ในต่างประเทศ วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ดังนั้นสภาวิชาชีพบัญชีฯ จึงได้แปลมาตรฐานการบริหารคุณภาพทั้ง 2 ฉบับ และประกาศใช้มาตรฐานการบริหารคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ การสอบทานงบการเงิน หรืองานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง (TSQM1) และมาตรฐานการสอบทานคุณภาพงาน (TSQM2) จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2566 (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2565) ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวจะ

บังคับใช้แทนมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อให้สำนักงานและบุคลากรของสำนักงาน ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง และ 2) เพื่อเสนอรายงานผู้สอบบัญชีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ นอกจากนี้ยังมีมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 (ปรับปรุง) ว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีในการบริหารคุณภาพในระดับของงานตรวจสอบสำหรับการตรวจสอบงบการเงิน ซึ่งมีสาระสำคัญสอดคล้องกับมาตรฐาน TSQM1 และ TSQM2 ด้วย

โดยมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 (TSQC1) กล่าวถึงการควบคุมคุณภาพสำนักงานสอบบัญชีใน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน 2) ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง 3) การตอบรับและคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานที่มีลักษณะเฉพาะ 4) ทรัพยากรบุคคล 5) การปฏิบัติงาน และ 6) การติดตามผล (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557) แต่ก่อนที่จะถึงวันบังคับใช้ (15 ธันวาคม 2566) มาตรฐานการบริหารคุณภาพที่ปรับปรุงใหม่ทั้ง 2 ฉบับในประเทศไทย ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ (TSQC1) ของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี (สำนักงานสอบบัญชีนอกตลาดทุน และผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานคนเดียว) ในปัจจุบัน ว่าอยู่ในระดับใด รวมถึงมีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรใดบ้าง ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาสำนักงานสอบบัญชีให้สามารถสร้างประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ (TSQC1) และการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ฉบับใหม่) ของสำนักงานสอบบัญชี รวมทั้งจะนำผลการวิจัยเพื่อเสนอต่อสภาวิชาชีพบัญชี ในการเตรียมความพร้อมในการใช้มาตรฐานการบริหารคุณภาพใหม่ ทั้ง 2 ฉบับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี

การทบทวนวรรณกรรม

บทความวิจัยนี้มีการทบทวนวรรณกรรม ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 เรื่อง การควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ การสอบทานงบการเงินและงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการ

เกี่ยวเนื่อง ของสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) ผู้วิจัยใช้มาตรฐานดังกล่าวในการอธิบายถึงองค์ประกอบของระบบการควบคุมคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย

(1) ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน โดยสำนักงานต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนวัฒนธรรมภายในองค์กรที่ให้ตระหนักว่าคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงาน นโยบายและวิธีปฏิบัติดังกล่าว ต้องกำหนดให้ประธานคณะกรรมการบริหารของสำนักงาน (หรือเทียบเท่า) เป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดเกี่ยวกับระบบการควบคุมคุณภาพของสำนักงาน มีนโยบายและวิธีปฏิบัติเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากประธานคณะกรรมการบริหารของสำนักงานให้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับระบบการควบคุมคุณภาพของสำนักงาน มีประสิทธิภาพและความสามารถที่เพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นในการรับผิดชอบเกี่ยวกับระบบการควบคุมคุณภาพดังกล่าว

(2) ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง สำนักงานต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่ออกแบบมา เพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลแก่สำนักงานว่า สำนักงานและบุคลากรของสำนักงานปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความเป็นอิสระ การรักษาความลับ และการจัดเก็บเอกสารของลูกค้า มีการเก็บรักษาไว้เป็นความลับ การอนุมัติและการเบิกใช้โดยผู้มีอำนาจเท่านั้น

(3) การตอบรับงานและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานที่มีลักษณะเฉพาะ สำนักงานต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการตอบรับงานและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งออกแบบมาเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลแก่สำนักงานว่า สำนักงานจะตอบรับงานหรือคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานต่างๆ

(4) ทรัพยากรบุคคล สำนักงานต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่ออกแบบมาเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลแก่สำนักงานว่า สำนักงานมีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ความสามารถ และความยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณที่เพียงพอ ซึ่งจำเป็นในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และทำให้สำนักงานหรือผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงานสามารถออกรายงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ การมอบหมายงานให้กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในงานแต่ละงานให้แก่ผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงาน และต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่กำหนดให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่นั้น

(5) การปฏิบัติงาน สำนักงานต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่ออกแบบมาเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลแก่สำนักงานว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานหรือผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงาน ออกรายงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ นโยบายและวิธีปฏิบัติดังกล่าวต้องรวมถึงคุณภาพในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลของผู้รับผิดชอบงาน ความรับผิดชอบในการสอบทาน การปรึกษาหารือ การสอบ

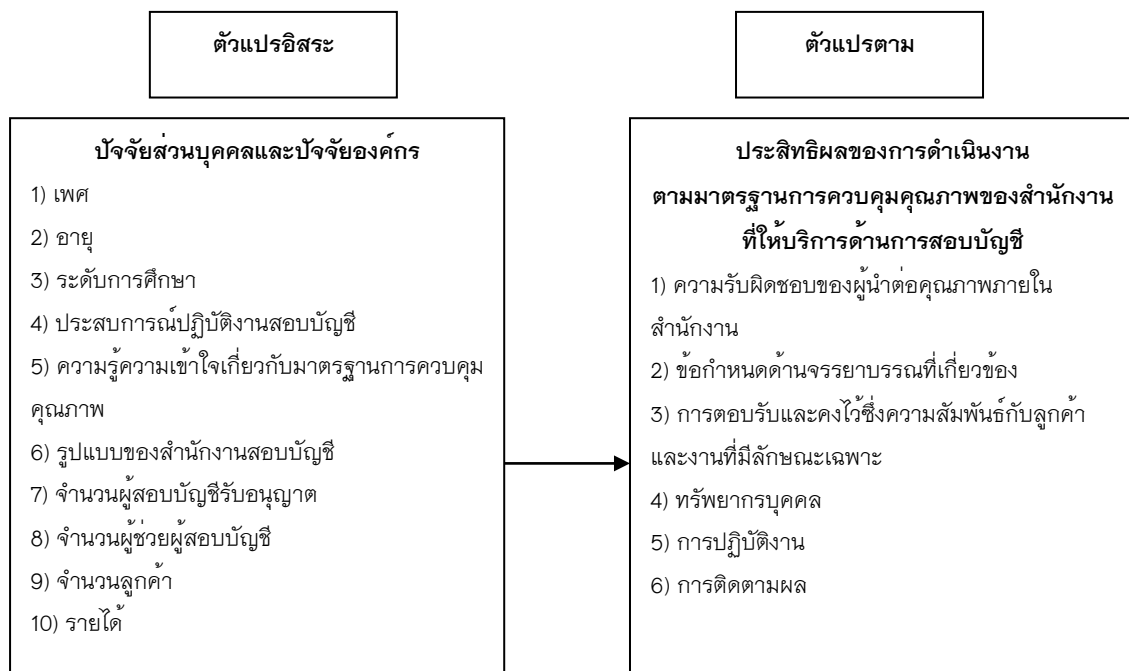
ทาน การควบคุมคุณภาพงาน คุณสมบัติของผู้สอบทานการควบคุมคุณภาพงาน ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานของงาน

(6) การติดตามผล สำนักงานต้องจัดให้มีกระบวนการการติดตามผลที่ออกแบบมาเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่าง สมเหตุสมผลแก่สำนักงานว่า นโยบายและวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมคุณภาพนั้น เกี่ยวข้อง เพียงพอ และมีการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสื่อสาร การแก้ไขข้อบกพร่องที่พบ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับข้อร้องเรียนและข้อกล่าวหา รวมถึงการจัดทำและจัดเก็บเอกสาร เอกสารเกี่ยวกับระบบการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม

สรุปได้ว่ามาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 เรื่อง การควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงาน ที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ การสอบทานงบการเงินและงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง ของสภาวิชาชีพบัญชี ถือเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้เกิดมาตรฐานในการปฏิบัติงานให้แก่สำนักงานสอบบัญชี ผู้วิจัยจึงได้ใช้มาตรฐานดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสำนักงานสอบบัญชี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 เรื่อง การควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ การสอบทานงบการเงินและงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง ของสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี จากการตรวจสอบข้อมูลจากผู้สอบบัญชีของฝ่ายทะเบียนสภาวิชาชีพบัญชี ณ วันที่ 28 เมษายน 2565 มีจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เปิดเผยข้อมูลในเว็บไซต์ ของสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 1,855 ราย และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี ปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 143 ราย

2) ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 240 วัน นับตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2565 ถึง 31 มกราคม 2566

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ทบทวนวรรณกรรม มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 (TSQC1) มาตรฐานการสอบบัญชี มาตรฐานการบัญชี คู่มือการปฏิบัติงานและแนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กร 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพฉบับที่ 1 (TSQC1) ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า ทรัพยากรบุคคล การปฏิบัติงาน การติดตามผล ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนค่า โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนนและมาตราส่วนค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) และ 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ทาง Google Forms และเก็บข้อมูลเอง ณ สถานที่อบรม ถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี ปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 143 ราย

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพฉบับที่ 1 ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี จำแนกความแตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และปัจจัยองค์กร ได้แก่ รูปแบบของสำนักงานสอบบัญชี โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม และความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way ANOVA)

3. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ปัจจัยองค์กร ด้านจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสำนักงาน

จำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในสำนักงาน จำนวนลูกค้าของสำนักงาน และรายได้ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี มีผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพฉบับที่ 1 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ

ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความรับผิดชอบของผู้นำ	3.209	.735	ปานกลาง
2. ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง	3.607	.756	มาก
3. การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า	3.143	.822	ปานกลาง
4. ทรัพยากรบุคคล	3.306	.738	ปานกลาง
5. การปฏิบัติงาน	3.194	.743	ปานกลาง
6. การติดตามผล	3.200	.797	ปานกลาง
รวม	3.275	.645	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.275$) โดยผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.607$) และในด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบของผู้นำ ($\bar{x} = 3.209$) ด้านการตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า ($\bar{x} = 3.143$) ด้านทรัพยากรบุคคล ($\bar{x} = 3.306$) ด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.194$) และด้านการติดตามผล ($\bar{x} = 3.200$)

2. ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี จำแนกความแตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และปัจจัยองค์กร ได้แก่ รูปแบบของสำนักงานสอบบัญชี รายละเอียดดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี แยกตามเพศ

ประสิทธิผลของการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการควบคุม คุณภาพ	เพศ						t	p-value
	ชาย			หญิง				
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. ความรับผิดชอบของผู้นำ	3.242	.682	ปานกลาง	3.181	.780	ปานกลาง	.488	.562
2. ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง	3.612	.693	มาก	3.603	.809	มาก	.076	.267
3. การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า	3.219	.808	ปานกลาง	3.080	.833	ปานกลาง	1.008	.863
4. ทรัพยากรบุคคล	3.354	.637	ปานกลาง	3.266	.814	ปานกลาง	.711	.098
5. การปฏิบัติงาน	3.177	.693	ปานกลาง	3.208	.786	ปานกลาง	-.251	.213
6. การติดตามผล	3.226	.729	ปานกลาง	3.180	.854	ปานกลาง	.344	.316
ผลรวม	3.300	.591	ปานกลาง	3.255	.690	ปานกลาง	.415	.329

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี จำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี แยกตามระดับการศึกษา

ประสิทธิผลของการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการควบคุม คุณภาพ	ระดับการศึกษา						t	p-value
	ปริญญาตรี			ปริญญาโทหรือสูงกว่า				
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. ความรับผิดชอบของผู้นำ	3.294	.837	ปานกลาง	3.162	.673	ปานกลาง	1.033*	.012
2. ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ ที่เกี่ยวข้อง	3.659	.887	มาก	3.578	.676	มาก	.609*	.017
3. การตอบรับและการคงไว้ ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า	3.172	.939	ปานกลาง	3.128	.755	ปานกลาง	.305	.068
4. ทรัพยากรบุคคล	3.504	.744	มาก	3.196	.715	ปานกลาง	2.436	.227
5. การปฏิบัติงาน	3.343	.869	ปานกลาง	3.111	.653	ปานกลาง	1.802**	.005
6. การติดตามผล	3.405	.758	ปานกลาง	3.087	.800	ปานกลาง	2.322	.819
ผลรวม	3.398	.734	ปานกลาง	3.208	.584	ปานกลาง	1.702**	.010

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวมประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี จำแนกตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านความรับผิดชอบของผู้นำ และด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและแยกตามแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีระดับความคิดเห็นประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี แยกตามอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ประสิทธิผลของการดำเนินงานตาม	แหล่ง	SS	df	MS	F	p-value
มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	ความแปรปรวน					
1. ความรับผิดชอบของผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	.766	2	.383	.705	.496
	ภายในกลุ่ม	76.000	140	.543		
	รวม	76.766	142			
2. ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	4.486	2	2.243	4.095*	.019
	ภายในกลุ่ม	76.667	140	.548		
	รวม	81.153	142			
3. การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า	ระหว่างกลุ่ม	5.172	2	2.586	3.989*	.021
	ภายในกลุ่ม	90.764	140	.648		
	รวม	95.936	142			
4. ทรัพยากรบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.987	2	.494	.905	.407
	ภายในกลุ่ม	76.343	140	.545		
	รวม	77.331	142			
5. การปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	5.297	2	2.648	5.079**	.007
	ภายในกลุ่ม	73.006	140	.521		
	รวม	78.302	142			
การติดตามผล .6	ระหว่างกลุ่ม	3.376	2	1.688	2.720	.069
	ภายในกลุ่ม	86.877	140	.621		
	รวม	90.253	142			
ผลรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.687	2	1.343	3.333*	.039
	ภายในกลุ่ม	56.430	140	.403		
	รวม	59.117	142			

จากตารางที่ 4 พบว่า ในภาพรวมประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี จำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันตามอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องและการตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้ามีความแตกต่างกันตามอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและแยกตามแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี มีระดับความคิดเห็นประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี แยกตามรูปแบบของสำนักงานสอบบัญชี

ประสิทธิผลของการดำเนินงาน		รูปแบบของสำนักงานสอบบัญชี					t	p-value
ตามมาตรฐานการควบคุม	ผู้สอบบัญชีอิสระ			คณะบุคคล หจก. บริษัท				
คุณภาพ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. ความรับผิดชอบของผู้นำ	2.987	.745	ปานกลาง	3.447	.650	ปานกลาง	-3.930	.653
2. ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง	3.451	.766	ปานกลาง	3.774	.714	มาก	-2.601	.216
3. การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า	3.037	.795	ปานกลาง	3.257	.841	ปานกลาง	-1.609	.621
4. ทรัพยากรบุคคล	3.116	.789	ปานกลาง	3.509	.623	มาก	-3.295	.244
5. การปฏิบัติงาน	3.054	.761	ปานกลาง	3.344	.696	ปานกลาง	-2.373	.282
6. การติดตามผล	3.072	.775	ปานกลาง	3.338	.803	ปานกลาง	-2.016	.428
ผลรวม	3.111	.654	ปานกลาง	3.452	.591	ปานกลาง	-3.263	.337

จากตารางที่ 5 พบว่า ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี จำแนกตามรูปแบบของสำนักงานสอบบัญชี ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ปัจจัยองค์กร ด้านจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสำนักงาน จำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในสำนักงาน จำนวนลูกค้าของสำนักงาน และรายได้ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี รายละเอียดดังตารางที่ 6-12

ตารางที่ 6 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านความรับผิดชอบของผู้นำ

ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยองค์กร	Unstandardized		Standardized	t	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.298	.512		2.537	.012
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	.484	.140	.288	3.447**	.001
2. รายได้ต่อปี	.032	.015	.182	2.177*	.031
R	R ²	Adjusted R ²	SEE	F	Sig
.393	.154	.142	.68090	12.789**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ * .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ และรายได้ต่อปีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านความรับผิดชอบของผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านความรับผิดชอบของผู้นำในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่รายได้ต่อปีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านความรับผิดชอบของผู้นำในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยองค์กร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.140	.501		2.275	.024
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	.733	.139	.424	5.286**	.000
2. ประสิทธิภาพปฏิบัติงานสอบบัญชี	-.019	.008	-.193	-2.410*	.017
R	R ²	Adjusted R ²	SEE	F	Sig
.413	.171	.159	.69328	14.422**	.000

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **01

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ * 05

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ และประสิทธิภาพปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ประสิทธิภาพปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านการตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า

ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยองค์กร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.156	.568		2.037	.044
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	.600	.157	.319	3.817**	.000
2. ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชี	-.018	.009	-.166	-1.989*	.049
R	R ²	Adjusted R ²	SEE	F	Sig
.315	.099	.087	.78556	7.731**	.001

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **01

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ * 05

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ และประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านการตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านการตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านการตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านทรัพยากรบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยองค์กร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.719	.517		3.328	.001
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	.425	.137	.252	3.093**	.002
R	R ²	Adjusted R ²	SEE	F	Sig
.252	.064	.057	.71666	9.565**	.002

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **01

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านทรัพยากรบุคคลในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 10 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านการปฏิบัติงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยองค์กร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.232	.506		2.433	.016
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	.596	.140	.351	4.250**	.000
2. ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชี	-.019	.008	-.192	-2.322*	.022
R	R ²	Adjusted R ²	SEE	F	Sig
.349	.122	.109	.70084	9.709**	.000

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **01

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ * 05

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ และประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านการปฏิบัติงานในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านการติดตามผล

ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยองค์กร	Unstandardized		Standardized	t	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.745	.558		3.129	.002
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	.468	.154	.257	3.031**	.003
2. ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชี	-.021	.009	-.198	-2.340*	.021
R	R ²	Adjusted R ²	SEE	F	Sig
.276	.076	.063	.77167	**5.784	.004

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **01

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ * 05

จากตารางที่ 11 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ และประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในด้านการติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านการติดตามผลในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านการติดตามผลในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 12 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในภาพรวม

ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยองค์กร	Unstandardized		Standardized	t	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.290	.433		2.976	.003
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	.586	.120	.397	4.882**	.000
2. ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชี	-.014	.007	-.169	-2.076*	.040
R	R ²	Adjusted R ²	SEE	F	Sig
.385	.148	.136	.59975	12.175**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

. มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ * 05

จากตารางที่ 12 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ และประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในภาพรวมในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในภาพรวมในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ พบว่า ด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุดเมื่อเทียบกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมในด้านอื่น ๆ เนื่องจากวิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการเงินของกิจการ นักบัญชีจะเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกรายการ สรุปข้อมูลต่างๆ ในรูปแบบของรายงานทางการเงินรวมไปถึงงานตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อรายงานทางการเงินของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้ใช้ข้อมูลมีหลากหลายกลุ่มไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้ข้อมูลภายในองค์กรและภายนอกองค์กรเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจที่แตกต่างกันไป ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นผู้ทำบัญชีหรือผู้สอบบัญชีบนพื้นฐานของจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ ยอดบัว และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2560) ซึ่งศึกษาถึงความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พบว่าปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม เที่ยงธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นอิสระ ตามมาตรฐานวิชาชีพ คำนึงถึงจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพจะช่วยพัฒนาคุณภาพงานไปสู่ระดับสากล

ในด้านของผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี แยกตามระดับการศึกษา และอายุ พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีระดับความคิดเห็นประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า เนื่องจากการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นหลักสูตรบัญชีบัณฑิต จะออกแบบรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ซึ่งกำหนดให้วิชาชีพด้านการทำบัญชี และด้านการสอบบัญชี เป็นวิชาชีพควบคุม ดังนั้น

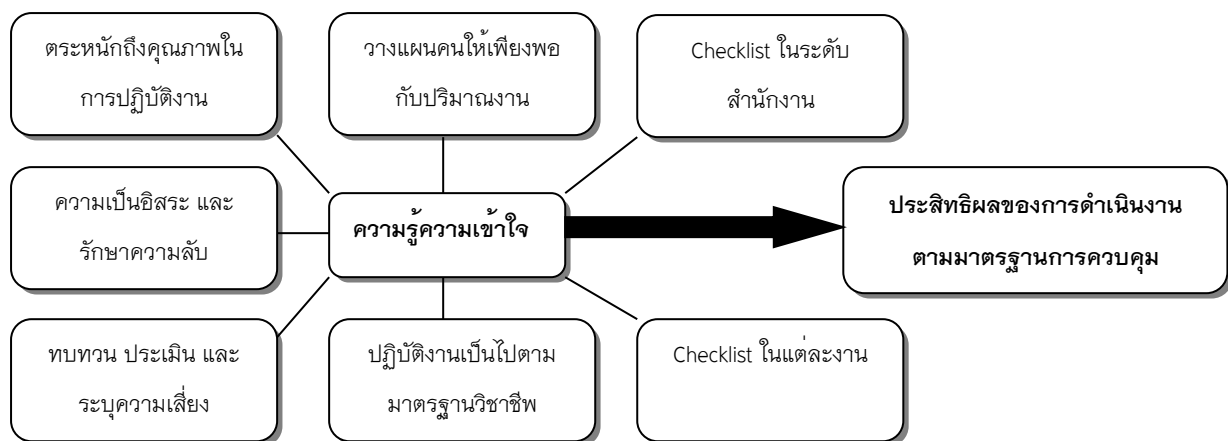
การศึกษาในระดับปริญญาตรีจึงมีความเข้มข้นในการเรียนการสอนทั้งในด้านของทฤษฎีและมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมากกว่าในระดับการศึกษาอื่น นอกจากนี้ยัง พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี มีระดับความคิดเห็นประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีสูงกว่าผู้ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป อาจเนื่องจาก มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 (TSQC1) เพิ่งใช้บังคับมา 10 ปี ถ้าผู้สอบบัญชีรุ่นเก่าไม่สนใจหาข้อมูล ไม่สนใจอบรมใช้วิธีปฏิบัติแบบเดิม ๆ ก็อาจจะไม่นำมาตรฐานการควบคุมคุณภาพมาปฏิบัติ หรืออาจเห็นว่าใช้วิธีปฏิบัติเดิม ๆ ก็สามารถออกรายงานทางการเงินที่เหมาะสมได้เช่นกัน เนื่องจากงบการเงินที่ตรวจสอบเป็นกิจการเล็ก ๆ นอกตลาดทุนไม่กระทบต่อสาธารณชน การปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจสอบในระดับงานก็เพียงพอแล้ว หรืออาจเกิดจากมาตรฐานและข้อกำหนดของสภาวิชาชีพบัญชีนั้น ถูกนำเสนอผ่านระบบออนไลน์ ดังนั้น การสื่อสารรับส่งข้อมูล รวมถึงการเรียนรู้ และความเข้าใจในมาตรฐาน ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี สามารถเข้าถึงและเข้าใจข้อมูลต่างๆ ได้มากกว่า จึงส่งผลให้สามารถนำมาตรฐานการควบคุมคุณภาพไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีได้มากกว่าเช่นกัน

ในด้านของการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในทุกด้านในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้สำนักงานสอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยการกำหนดนโยบายและวิธีการดำเนินงานที่สนับสนุนวัฒนธรรมในองค์กรให้ทราบว่าการควบคุมคุณภาพเป็นสิ่งที่จำเป็น การรักษาความลับ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การระบุความเสี่ยงในงานตรวจสอบ การวางแผนกำลังคน การควบคุมงานและสอบทาน รวมถึงกระบวนการติดตามผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคม จินเจริญ และ ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล (2561) ซึ่งได้ศึกษาอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพ การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า ความรู้ความเข้าใจ คุณลักษณะหลักฐาน การสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี รายได้ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านความรับผิดชอบของผู้นำในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากรายได้ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญ ซึ่งจะถูกนำมาใช้เป็นตัวทุนในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งจะถูกนำไปใช้ในการพัฒนาผู้นำเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hoitash, Markelevich and Barragato (2007) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าธรรมเนียมของการสอบบัญชีมีผลกระทบอย่างไรต่อคุณภาพงานสอบบัญชี

ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีมีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชี ในขณะที่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า การปฏิบัติงาน และการติดตามผลในทิศทางตรงกันข้าม แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่มากขึ้นส่งผลให้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการควบคุมลดลง ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจาก ผู้สอบบัญชีที่มีประสบการณ์ยาวนานอาจมุ่งเน้นการปฏิบัติงานในด้านของการรับรองรายงานทางการเงินเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากผู้สอบบัญชีที่มีประสบการณ์ไม่มากที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ซึ่งสามารถสังเคราะห์แยกองค์ประกอบของความรู้ความเข้าใจออกมาในลักษณะแผนภาพ ได้ดังนี้

จากภาพแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีเกิดจากความรู้ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ซึ่งความรู้ความเข้าใจดังกล่าวประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการสำนักงานสอบบัญชีต้องกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติที่สนับสนุนวัฒนธรรมในองค์กรที่ให้ตระหนักว่าคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงาน
2. สำนักงานสอบบัญชีต้องกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติในเรื่องความเป็นอิสระ การรักษาความลับ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการหมุนเวียนบุคลากร
3. สำนักงานสอบบัญชีต้องมีการทบทวน ประเมิน และระบุความเสี่ยงจากปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน โดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงก่อนตอบรับงานจากลูกค้ารายเดิม

4.สำนักงานสอบบัญชีต้องมีการวางแผนทรัพยากรบุคคลกำลังคนให้สัมพันธ์กับปริมาณงานที่จะต้องปฏิบัติอย่างเหมาะสมในการมอบหมายงานให้บุคลากรในสำนักงานได้ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพในการทำงาน

5.สำนักงานสอบบัญชีต้องมีการกำหนดนโยบายให้กลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ ในการวางแผนงาน ควบคุมงาน และสอบทานงาน ในแต่ละงาน

6.สำนักงานสอบบัญชีต้องมีกระบวนการติดตามผล ระบบการควบคุมคุณภาพของสำนักงาน โดยใช้ Checklist ในระดับสำนักงาน

7.สำนักงานงานสอบบัญชีต้องมีกระบวนการติดตามผล ระบบการควบคุมคุณภาพของสำนักงาน โดยใช้ Checklist ของแต่ละงาน

สรุป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ทราบว่า ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในภาพรวมของสำนักงานสอบบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเพียงด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องด้านเดียวเท่านั้น ที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีมีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษา และอายุ ในขณะที่การทดสอบอิทธิพล พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในทุกด้านในทิศทางเดียวกัน รายได้ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านความรับผิดชอบของผู้นำในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในด้านข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้า การปฏิบัติงาน และการติดตามผลในทิศทางตรงกันข้าม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีหรือผู้นำในสำนักงานส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในทุกด้าน ดังนั้น สภาวิชาชีพบัญชี ควรกำหนดนโยบายการฝึกอบรมอย่างเข้มข้น เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือ Workshop เป็นต้น ในการอบรมผู้สอบบัญชี และผู้ช่วยผู้สอบบัญชี ให้มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ใหม่) ที่จะนำมาใช้ และการจัดอบรมควรกระจายไปจัดในพื้นที่ต่างจังหวัด ในทุกภูมิภาคด้วย

2. สภาวิชาชีพบัญชี อาจออกระเบียบหรือข้อบังคับ กำหนดให้ผู้สอบบัญชีทุกคนต้องได้รับการอบรมการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ใหม่) เช่นเดียวกับ การกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องอบรมเรื่องจรรยาบรรณเป็นประจำทุกปี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นการวัดประสิทธิผลในด้านการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชี ตามมาตรฐานของสภาวิชาชีพเท่านั้น การวิจัยในอนาคตอาจศึกษาถึงประสิทธิผลของการดำเนินงานของสำนักงานสอบบัญชีในด้านอื่นๆ และนำผลการวิจัยมาพิจารณาร่วมกันเพื่อให้สำนักงานสอบบัญชีได้รับประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- ลงทุนแมน. (2560). การล่มสลายของ ENRON. สืบค้นจาก <https://www.longtunman.com>
- ประชาไท. (2549). รื้อคดีธุรกิจ(โกง)ข้ามชาติ กับความจำเป็นขององค์กรเฝ้าระวัง. สืบค้นจาก <https://www.prachatai.com>
- ภาพร เอกอรรรถพร. (2553). กลบัญชีด้านเดบิต. วารสารวิชาชีพบัญชี, 9(15), 19–22.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2556). วิฤตเศรษฐกิจในปี 2540. สืบค้นจาก <http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom6/03-01.html>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). คู่มือการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 สำหรับสำนักงานขนาดกลางและขนาดเล็ก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 การควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี และการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง. สืบค้นจาก https://acpro-std.tf.ac.or.th/uploads/files/TSA/2554_TSQC1.pdf
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี. สืบค้นจาก https://acpro-std.tf.ac.or.th/uploads/files/TSA/2562_TSA200.pdf
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงิน. สืบค้นจาก https://acpro-std.tf.ac.or.th/uploads/files/TSA/2555_TSA220.pdf
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2565). ข้อมูลติดต่อผู้สอบบัญชี. สืบค้นจาก https://eservice.tf.ac.or.th/fap_registration/cpa-contact-list

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2565). มาตรฐานการบริหารคุณภาพ ฉบับที่ 1 การบริหารคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการสอบบัญชี และการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง. สืบค้นจาก <https://acpro-std.tf.ac.or.th/standard/4/>

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2565). มาตรฐานการบริหารคุณภาพ ฉบับที่ 2 การสอบทานคุณภาพงาน. สืบค้นจาก <https://acpro-std.tf.ac.or.th/standard/4/>

ลัดดาวัลย์ ยอดบัว และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2560). ความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี. ในงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9 (น.1-8). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

กิตติคม จินห์เหรียญ. (2561). อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีและความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

Hoitash, R., Markelevich, A.J., & Barragato, C.A. (2007). Auditor fees and audit quality. *Managerial Auditing Journal*, 22(8), 761–786.